

Air Mattress on Shabbat

לעילוי נשמת רחל בת יפה

Question:

May one inflate a rubber air mattress or pillow with a non-electric pump or by mouth on Shabbat?

We will avoid discussing balls and bikes as they may have other restrictions involved.

Shabbat 48a:

אמר תולין את המשרת כידים ודף קיטן אמר רבא האי פונקא אמלגא דמסא דרכבא שדי וכו' היכא דאמרי מאי שנא מפונקיה דמר לפי שד' זירא עם רבא הוה מפליג, והוא בעל השבת.

רבינו תנאל

דמסיק נמי הכלא. ואסיקא אמר רבא אנוחי כדור רביא אפיסא דקוסקומא מיסב דסיא ענין ומליד חיטום. ואמר נמי לטריס פורא אפיסא דרכבא ולאנוחי נטלא אנכיה דפורא, מיסב (דשארין) דשיווי חבוס (מתחזין) מתחזין בסודרא קמדי בשריא ולא דמי לפונקא שהיא מסולת קשורא במפתא דרכבא, כדמיסבין בפתק' ו' אליעזר אמר רבא האי פונקא אמלגא דרכבא שדי, ולא הייחש דנתיני ר' תנאל לא פקדי שילוח

שנתבשג כמחכנן בן דרוסחי דשרי ואע"ג דכפ"ק (ד' יט:) חנן אין טלין בשר כלל ויבנה אלא כדי שילולו מבע"כ אע"פ שפעמים אוחלים כלל חי מ"מ אינו ראוי לאכול חי כמו מפוחים ורובה להפיג חריפותן ולמתקן בנישולו ואם הטעין מפוחים עם הקדרה אסור להחזיר כרים וכסתות על הקדרה שעמהן או להוסיף על אותן כרים אע"ג דאם אין שם מפוחים מותר להחזיר דתתן בפירקין (ד' גא.) כסו ונתגלה מותר לכסותו ולהוסיף נמי אמרינן בגמרא (שם.) אם בל להוסיף מוסף כשיש עם הקדרה מפוחים אסור דאם מחזיר קודם שנתבשלו

קמ"ל: רב חסדא ישראל לאהרורי אודרא לבי סדיא בשבתא איתבייה רב חנן בר חסדא לרב חסדא מתירין בית הצואר בשבת אבל לא פותחין ואין גותנין את המוכין לא לתוך הכר ולא לתוך הכסת ביו"ט ואין צריך לומר בשבת לא קשיא הא בחדתי הא בעתיקי תניא נמי הכי אין גותנין את המוכין לא לתוך הכר ולא לתוך הכסת ביו"ט ואין צריך לומר בשבת נשרו מחזירין אותן בשבת ואין צריך לומר ביום טוב אמר רב יהודה אמר רב הפותח בית הצואר בשבת חייב חטאת מתקף לה רב כהנא מיה

מטענין חוסן. קס"ד דהכי קממר ואע"פ שטמן בהן אין מטעלין אותן: אם לא עמן בהן כו'. ומילי מילי קמי ברישא אשמועינן דטומיין בהן דלא מוספי הבלא ואשמועינן קוספא דקתם מוכין מוקלות וינהו אבל הוי דטמן בהן הוי כמי שיחדן לכן: למוגא. להיסב עליהן: לאהרורי אודרא לבי סדיא. להחזיר מוכין שנפלו מן הכר לתוכן: מסירין ניס הוואה. שדך הכובסים לקושנן: אבל לא פוסחין. לכחילה דהשתא עביר ליה מנא: כדדמי שלח הוי מעולם לתוכו אסור דהשתא עביר ליה מנא: בעתיקי. להחזירו לכו זה שנפלו קמשי ליה מנא וחייב משום מכה בפטיש והיינו גמר מלאכה: מה

דרייקין מינה לדידן ביה דאם הניח ע"ג קרקע אע"פ שדעתו להתחזרה, אמר, חמיי בערשי נמי אמרי להחזיר, תוס' הלוי' י' ועודן כידו [שינין] אע"פ שאין דעתו להחזיר, דבשל סופרים הלך אחר המיקל. תוס' הלוי' י"א. היך ליה מני שנא. דכפ"ק. י"ב. ולא סיחה אדם ברובו. רש"י. י"ג. הוא רבבי למשיר, דליה לן למיחש שמא יתבשל. תוס' הלוי' י"ד. אשילו. תוס' הלוי' י"ז. רבני מילי כנגד המרודה. תוס' הלוי' י"ח. דמיך שהוא ביטול נגור. תוס' הלוי' י"ט. אלא להפשי. תוס' הלוי' י"ט. אצל חסן, במקום שיחבשל. תוס' הלוי' סמרה להחזיק קודם שיחבשל. תוס' הלוי' י"ט. וזירא הוה פיל דבלא שמי שביחו אלא כדו להשטיר בלבו, כמלוהו דרובו שדי. סי' תרי"ג ר' תנאל לא פקדי שילוח

Gemara Summary:

Rav Chisda permitted returning tufts to a pillow [from which they fell out].

Question (Rav Chanan bar Chisda - Beraita): One may untie the neck-opening of a garment [tied by a launderer], but one may not open it for the first time;

One may not insert tufts in a pillows or blanket on Yom Tov, there is no need to say it is forbidden on Shabbat?

Answer (Rav Chisda): It is forbidden to insert tufts for the first time (this if Makeh b'Patish, finishing a Kli), but one may return them if they fell out.

Support (Beraita): One may not insert tufts [for the first time] in a pillow or blanket on Yom Tov, there is no need to say it is forbidden on Shabbat;

If they fell out one may return them on Shabbat, there is no need to say it is permitted on Yom Tov.

Halacha:

**שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שמ סעיף ח
מוכין שנפלו מן הכסת, מותר להחזירם אבל אסור ליתנם בתחלה בכסת**

**משנה ברורה סימן שמ ס"ק לב
לאותו הכסת דכיון דכבר היו שם אין בזה משום תיקון מנא אך שיזרה שלא יתפור:**

Maran Ha'Shulchan Aruch (Chapter 340, Section 8) rules likewise: "Pieces of cotton and the like which fell out of a pillow may be returned on Shabbat. Nevertheless, it is forbidden to stuff a pillow for the first time on Shabbat." This is based on the above distinction between a new and old pillow.

Two reasons:

**מגן אברהם סימן שמ ס"ק יד דהשתא עביד ליה מנא (רש"י) ויש בזה חיובא דאורייתא:
ורמב"ם כתב גזירה שמא יתפור**

One is not allowed to insert new feathers in a pillow. However, placing old feathers into a pillow is permitted. There is a machloket rishonim as to why this is not allowed. Rashi says the reason why placing new feathers is not allowed is because it looks like one is fixing a utensil. The Rambam holds it is a concern that one may come to sew the pillow (tofer).

What about inflating?

ומכאן יצאו הפוסקים לדון, במזרן או בכרית, שעשויים מגומי (פלסטיק), וניפחו את המזרן פעם אחת לפני שבת, ויצא האויר ממנו, האם מותר לחזור ולנפחו בשבת או לא?

Based on the above, the Poskim discuss the law regarding inflatable mattresses or pillows made of rubber (or plastic or other synthetic materials) which were inflated once before the onset of Shabbat and over the course of Shabbat, it has lost some air. Is it permissible to re-inflate these objects on Shabbat or not?

ומרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל (חזון עובדיה חלק ה עמוד שמב) כתב שיש לדמות את הכר המתנפח לכר שהוזכר בגמרא, שמאחר וכבר היה מנופח פעם אחת וראוי להשתמש בו, שוב אין בדבר איסור משום "תיקון כלי" בשבת, ומותר לחזור ולנפחו. והביא שכן פסק הגאון רבי שלמה זלמן אוירבך זצ"ל, ועוד מגדולי הפוסקים.

Maran Rabbeinu Ovadia Yosef zt"l writes (in his Chazon Ovadia-Shabbat, Volume 5, page 342) that an inflatable pillow is comparable to the law regarding the pillow discussed in the Gemara and thus, as long as it was inflated once and worthy for use as a result, re-inflating it will not constitute a prohibition of "repairing a vessel" on Shabbat and will be permissible. He writes that Hagaon Harav Shlomo Zalman Auerbach zt"l and other great Poskim rule likewise.

ד) כן כתב הגרש"ז אוירבך בשו"ת מנחת שלמה ח"א (סי' יא אות ה), שאע"פ שבכל פעם נכנס אויר חדש, מ"מ יש לדון את כל האויר כדבר אחד, והרי הוא כמי שמחזיר את האויר שהיה בו. וכ"כ בשמירת שבת כהלכתה (פרק טו סעיף פג), שמותר לנפח הכר אפילו במשאבה המיוחדת לכך. ע"ש. (וע"ע שם בפרק

ואף על פי שהגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל הורה להחמיר בדבר, משום "עובדין דחול", כלומר, משום שמעשה הניפוח הוא מעשה של ימות החול, שאין לעשותו בשבת, מכל מקום מרן זצ"ל דחה את הדברים מן ההלכה, וכמו שכתב הרמב"ם בתשובה (סימן סד), "שדבר ברור הוא למבין, שלא תמצא מעולם דברים שאסרו משום עובדין דחול, אלא דברים שאפשר שירגילו למלאכה", ועוד הביא מרן זצ"ל מדברי הפוסקים בזה, והעלה להקל בדבר כאמור.

Although Hagaon Harav Yosef Shalom Elyashiv *zt"l* ruled stringently on this matter because the act of inflating is a mundane action reserved only for weekdays and thus should not be performed on Shabbat, nevertheless Maran *zt"l* rebuffs his opinion based on the words of the Rambam in his response (Chapter 64) "that it is clear to anyone who understands that you shall never find anything forbidden as a result of being a 'mundane action' if it is not an action that can lead people to perform an actual forbidden work." Maran *zt"l* quotes other Poskim who discuss this matter and therefore rules leniently on this matter as we have written above.

ולסיכום: מזרן או כרית פלסטיק, שמנפחים אותם באויר, אין לנפחם בשבת. אבל אם ניפחו אותם כבר פעם אחת לפני השבת, ולאחר מכן חזר האויר ויצא, מותר לחזור ולנפחם בשבת.

Summary: One may not inflate a plastic or rubber air mattress or pillow on Shabbat. Nevertheless, if these objects were already inflated before the onset of Shabbat and during the course of Shabbat lost some air pressure, they may be re-inflated on Shabbat.

The Shulhan Aruch writes that it is forbidden on Shabbat to make a pillow by filling material with feathers, as this falls under the prohibition of Metaken Mana ("repairing a utensil"). However, Hacham Ovadia writes that it is permissible on Shabbat to inflate a ball for a child or an inflatable mattress that is needed for Shabbat, even with a handpump. He adds that it is also permissible to blow up a balloon on Shabbat, though one may not tie the balloon. These rulings appear in Hazon Ovadia – Shabbat (p. 370).

שולחן ערוך [סימן שמ סעיף ז]

אותם שמהדקים הבגדים סביב זרועותיהם על ידי החוט שמותחין אותו ומתהדק, אסור למתחו אלא אם כן יהיו הנקבים רחבים קצת ומתוקנים בתפירה בעיגול.

The Shulhan Aruch (Orah Haim 340:7) addresses the case of shirts that have lacing on the sleeves, and people would pull the string to tighten the cuffs around the arm. Pulling the string is permissible on Shabbat, the Shulhan Aruch writes, and is not considered tying.

Pull string of hood:

- On the basis of this ruling, Hacham Ovadia Yosef writes that it is permissible to pull the string of a hood on a raincoat, for example, to tighten it.
- Moreover, Hacham Ovadia ruled that one is allowed to attach a hood to a coat with snaps or a zipper, and to attach the lining of a coat, if it is needed on Shabbat. Attaching two items together with glue is forbidden on Shabbat. Thus, for example, one may not attach a "Post it" sticker to a surface on Shabbat.

Summary:

- It is permissible to tighten the hood of one's coat with a string on Shabbat, or to attach the hood or lining with snaps or a zipper.
- It is forbidden to attach items with glue on Shabbat.
- It is forbidden to fill a pillow with feathers on Shabbat, but one may inflate a ball or inflatable mattress.
- It is permissible to inflate a balloon on Shabbat, but one may not tie it.